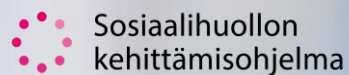

Sosiaalinen kuntoutus kannustavana palveluna

Byrokratiatalkoot
29.8.2023

Pekka Karjalainen, THL

Sote-uudistus
Tulevaisuuden
sosiaali- ja terveyskeskus

Sosiaalinen kuntoutus

- Sosiaalisella kuntoutuksella voidaan viitata työotteeseen, työskentelyn tavoitteeseen tai sosiaalisen kuntoutuksen sosiaalipalveluun. Sosiaalihuoltolaki (17§) painottaa sosiaalisessa kuntoutuksessa olevan erityisesti kyse sosiaaliohjauksen ja sosiaalityön keinoin tarjottavasta tehostetun tuen sosiaalipalvelusta.
- Sosiaalisen kuntoutuksen palvelun tavoitteena on lain mukaan tukea asiakkaiden toimintakykyä, torjua syrjäytymistä ja edistää osallisuutta. Toiminnan tavoitteena voi olla toimintakyvyn ja elämänhallinnan tukemisen lisäksi työmarkkina-avalmiuksien edistäminen, mikäli se katsotaan asiakkaan kohdalla ajankohtaiseksi. Kuntoutuksessa on kuitenkin aina kyse suunnitelmallisesta prosessista.

http://www.socca.fi/files/8061/Selvitys_sosiaalisesta_kuntoutuksesta_paakaupunkiseudulla_2019.pdf

Miksi sosiaalisen kuntoutuksen toimintamalli?

- Aikuissosiaalityön menetelmällinen runsaus ja ”sumuisuus”, tavoitteellisuus, suunnitelmallisuus, kirjaaminen, tiedonmuodostus...
- Asiakkuuksien muuttuvat muodot ja arkielämän ilmiöt
- Asiakkaiden osallistuminen tiedontuotantoon
- Toimintamallia, tavoitteita ja työkäytäntöjä voitava tarkentaa toimintaympäristöjen, palvelurakenteiden, palvelutarpeiden ja sosiaalisten ilmiöiden muutosten myötä
- Vaikuttavuuden arviointi osana ammatillisia valmiuksia
- Mitattavuus

Sosiaalityön vaikuttavat toimintamallit - työpajasarja

- Sosiaalihuollon ja sosiaalityön kehittäminen edellyttää asiakastyön käytäntöjä koskevan tutkimus- ja tietopohjan vahvistamista.
- Suomalaisessa sosiaalityössä työkäytäntöjä koskevien mallinnusten tekeminen on kuitenkin ollut paikoittaista ja arviointitutkimusta on tehty niukasti.
- THL on yhteistyössä hyvinvointialueiden kanssa laatinut mallinnukset
 - sosiaalisen kuntoutuksen toimintamallista,
 - matalan kynnyksen sosiaalityön toimintamallista ja
 - etsivän sosiaalityön toimintamallista
- Sosiaalityön vaikuttavat toimintamallit –työpajasarjassa 14 hyvinvointialuetta osallistuu yhden tai kahden toimintamallin pilotointiin, arviointiin ja yhteiskehittämiseen
- Mallinnukset tehtiin keväällä 2022 ja pilotointi toteutui hyvinvointialueesta riippuen ajalla 9/22-5/23

THL:n arviointitutkimuksen tutkimuskysymykset

- 1) Missä määrin sosiaalisen kuntoutuksen toimintamalli tuotti oletettuja tuloksia ja millaisia muita seurauksia toimintamallin käyttöönotolla oli?
- 2) Millaisissa olosuhteissa ja miten tulokset saavutettiin sekä miten ydinelementtien toteuttamisessa onnistuttiin?

Sosiaalisen kuntoutuksen toimintamallin (THL) logiikkamalli

Toimintaympäristö ja toimijat	Resurssit	Ydinelementit	Mekanismi	Toimintamallin tulokset
<ul style="list-style-type: none"> Asiakaslähtöinen ja osallisuutta tukeva palvelukulttuuri Monitoimijuus Johdon tuki ja yhteensovittama johtaminen Toteutuu osana soveltuvaa palvelukokonaisuutta 	<ul style="list-style-type: none"> Henkilöstö Osaaminen Toimintatilat Tietotekniset välineet 	<ul style="list-style-type: none"> Kuntoutuksellisten tarpeiden selvittäminen Suunnitelmallisuus Tehostettu yksilötyö Ryhmätoiminta 	<ul style="list-style-type: none"> Systemaattinen työote Henkilökohtaisesti räätälöity tuki ja ohjaus Luottamuksen syntyminen Vertaistuki Monialainen yhteistyö 	<ul style="list-style-type: none"> Asiakaskohtaiset tavoitteet on saavutettu Osallisuus on vahvistunut Arki on sujuvaa Työikäisten kuntoutuspalveluiden ammattilaisten yhteistyö peruspalveluissa on sujuvaa
Paikalliset adaptaatiotarpeet ja -ratkaisut, esim. <ul style="list-style-type: none"> MTP-osaamisen tarve Liikkuvan työn edellyttämä minibussi jne. Digi-ratkaisut harvaan asutuilla alueilla 		X	X	X

Toteutustavoista ja tuloksista

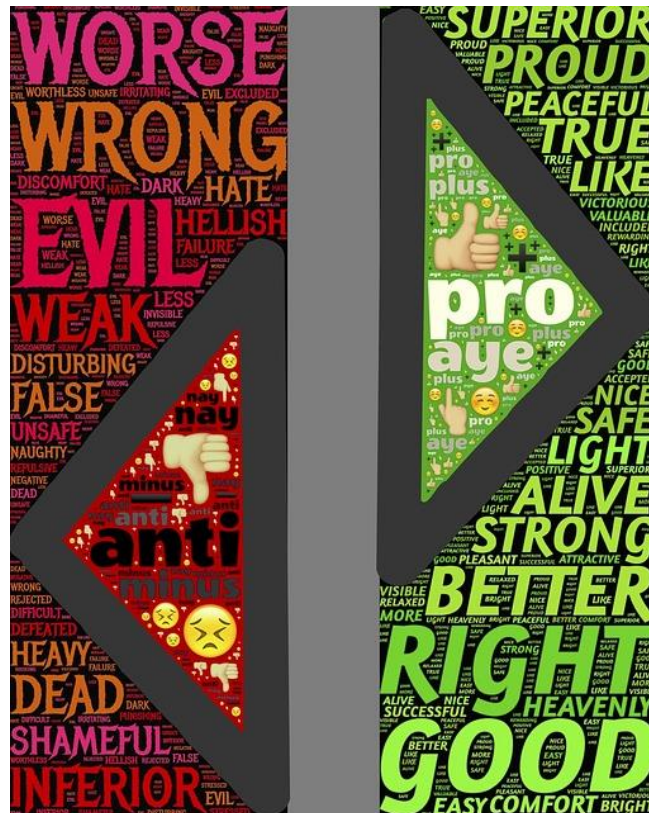
- PTA:n ja asiakassuunnitelmien toteuttamisessa sekä tavoitteiden asettamisessa eroja
- Suunnitelmallisuus näkyy asiakaskohtaisessa työskentelyssä: toimintatavoissa, sisällöissä ja toimintaprosesseissa
- Tehostetun yksilötyön toteutuksessa variaatioita
 - Tapaamiset toimistossa, asiakkaan arkiympäristöissä, luonnossa, asiakkaan harrastusten parissa
 - Tapaamisten ja yhteydenpidon intensiteetti vaihtelee
 - Yksilötyö muuttunut suunnitelmallisemmaksi, kohdennetummaksi ja sisällöt jäsentyneet
- Ryhmätoiminta työmuotona yllättänyt positiivisesti sekä työntekijät että asiakkaat
 - Tavoitteellisuus kasvanut ryhmätoiminnassa
 - Jatkettu kuntoutustarpeen arviointia ja peilattu yksilötyön prosessiin
 - Ryhmät parhaimmillaan hitsautuneet pisteittäisiksi yhteisöiksi
 - Toiminut asiakkaille motivaationa lähteä kotoa ”luolautumasta”

Toteutuksen

kitkat ja kehittämiskohteet

- Erilaiset ratkaisut kaupunkimaissa ja maaseutumaisissa toimintaympäristöissä
- Eri palvelujen mahdollisuudet voivat olla selvittämättä, vaikka takana pitkiäkin asiakkuuksia
- Joku ydinelementti ei ole ollut mukana toteutuksessa
- Heiveröinen johdon tuki
- Kuntoutuspalvelujen toimijoiden yhteistyössä vaihtelua
- Työorientaatioiden, -menetelmien ja -välineiden merkitys tulosten saavuttamisessa?
- Vaikuttavuuden todentaminen, keskustelu indikaattoreista ja mittareista

katalyytit:

- Motivaatiota on kun tuki kantaa
- Asiakkaan itse nimeämät konkreettiset tavoitteet parhaiten saavutettavissa
- Määrälliset ja laadulliset resurssit vaikuttavat sosiaalisen verkoston laajuuteen ja laatuun
- Monialaisen verkoston resurssit käytössä
- Yhteiskehittäjäyys motivoi työntekijöitä ja asiakkaita
- Perustellut adaptaatoratkaisut
- Johdon tuessa oleellista ”mahdollistaminen”

Havainnot ja päätelmiä

- Työntekijät:
 - tehostetun yksilötyön tarve ilmeinen. Työ palkitsee kun tuloksia saavutettavissa.
 - ryhmätoiminta kytkeytyy aina yksilötyöhön
- Asiakkaat:
 - Aikaa → kohdatuksi ja kuunnelluksi tuleminen
 - Toimijuus → Usko omiin mahdollisuuksiin, osallisuus omien tavoitteiden määrittelyssä, arvioinnissa ja jatkon suunnittelussa
 - Asiakas-työntekijä -kemat voivat vaikuttaa kohtaamisen onnistumiseen
- Asiakkaiden ohjaaminen relevantteihin ryhmiin, teemaryhmiä asiakkaiden tarpeiden mukaan
- Arvio toimintakyvystä ja kuntoutustarpeista tarkentunut prosessissa
- Logiikkamalli koettu selkeänä ja mielekkäänä toteuttaa
- Mikä erottaa sosiaalisen kuntoutuksen hyvin tehdystä sosiaaliohjauksesta tai sosiaalityöstä?
 - Kuntouksellisten tarpeiden selvittäminen
 - Suunnitelmallisuus
 - Kohtaaminen
 - Luottamus
 - Miten ohjelmateoria rikastaa olemassa olevista käytännöistä sosiaalisen kuntoutuksen toimintamallin?
 - Toimintamallin ”koetinkivi”: selkeän ja toteuttamiskelpoisen toimintamallin implementointi työorientaationa

Logiikkamallin mukaiset mekanismit mahdollistuvat